

Otto Risanger:

Skatt og andre fordeler og ulemper ved ulike praksistyper

I det følgende vil skatt og andre fordeler og ulemper ved de vanligste praksisformene bli kort oppsummert.

Enkeltpersonforetak

Fordeler

- Den mest ubyråkratiske foretaksform. Det kreves ikke formelle avgjørelser om oppstart, og heller ikke kapitalinnskudd.
- Som eeneier kan man ta lynraske avgjørelser.
- Underskudd i en startfase – eller senere – går direkte til fradrag i innehaverens selvangivelse.
- Det er forholdsvis enkelt både skattemessig og ellers å omdanne til AS dersom det ønskes, ev. til ansvarlig selskap (da med minst to deltakere).
- Registrering i Enhetsregisteret i Brønnøysund, som gir organisasjonsnummer, er gratis så sant man ikke driver med salg av innkjøpte varer eller har mer enn fem ansatte.
- Det er revisorplikt bare hvis omsetningen overstiger fem millioner kroner (eks. mva.).
- Enkeltpersonforetak har begrenset regnskapsplikt så sant de ikke har eiendeler i næringen på minst 20 millioner kroner eller flere enn 50 ansatte.

Ulemper

- Den personlige risiko er svært stor ved tap eller konkurs. Man må dekke gjeld av sine personlige midler.
- Innehaver som selger virksomheten vil fortsatt ha ansvar for all eldre gjeld, unntatt hvis kreditorene godtar at en ev. ny innehaver overtar ansvaret for gjelden.
- Overskudd beskattes hos innehaveren sammen med annen inntekt. Det kan bety at inntekten fra næringen beskattes med opptil 49,3 prosent (55,3 prosent med høyeste toppskattesats) fra første krone hvis innehaveren har

lønns-/næringsinntekter også fra annet hold.

- Innehaver som reiser mye i sin praksis kan som næringsdrivende normalt ikke bruke statens satser for diettgodtgjørelse. Fradrag i regnskapet gis bare for utgifter som dokumenteres med bilag.

Aksjeselskap

Fordeler

- Begrenset økonomisk ansvar for aksjonæren(e) (eieren/eierne) gjør at selskapsformen er godt egnet for prosjekter med høy risiko.
- Selskapsformen er godt regulert gjennom aksjeloven.
- Det kan være lettere å få inn egenkapital i AS enn under andre selskapsformer.
- Det kan være lettere å selge aksjer enn å selge eierandeler i andre selskapsformer.
- Grunnlaget for formuesskatt for en aksjeeier er lavere enn for en andelseier/deltaker eller innehaver av enkeltpersonforetak, siden formuesverdien i et ikke børsnotert AS reduseres til 65 prosent av grunnlaget ved formuesbeskatningen.
- Grunnlaget for arveavgift er lavere i et ikke-børsnotert AS enn i et ENK. I AS-sammenheng kan avgiftsgrunnlaget reduseres til 30 prosent av den skattemessige formuesverdien av det som arves – hvis arvingen velger det.
- Ved mye reisevirksomhet kommer også hovedaksjonærer inn under reglene for statens reiseregulativ, og kan benytte seg av statens satser.

Ulemper

- Det er flere krav til formaliteter mv. ved etablering og drift enn ved andre foretaksformer.
- Selskapet må ha revisor uansett hvor beskjeden driften er.
- Aksjeloven har strenge regler om utbyttebegrensning.

- Mulighetene for utdeling av utbytte begrenses også av at det skal tas hensyn til inntrådte eller påregnelige tap etter balansedagen (normalt 31. desember).

- Aksjonærer kan ikke motta utbytte før regnskapet er avsluttet, hvilket kan bety måneder å vente.
- Det er strenge regler, med økte strafferammer, i aksjeloven om at daglig leder og styre må vurdere selskapets økonomiske situasjon minst hver tredje måned, med plikt til å sette i gang tiltak hvis egenkapitalen blir for lav.
- En forpliktelse til å yte en arbeidsinnsats i fremtiden kan ikke brukes som kapitalinnskudd (her: betaling for aksjer) og gi grunnlag for eierbrøk, slik som i ANS/DA.

Ansvarlig selskap (ANS/DA)

Fordeler

- Deltakerne (eierne) står fritt når det gjelder kapitalinnskudd.
- En forpliktelse til å yte en arbeidsinnsats i fremtiden kan gå inn som kapitalinnskudd og gi grunnlag for eierbrøk.
- Underskudd i en startfase – eller senere – går direkte til fradrag i deltakernes selvangivelse.
- Det er forholdsvis enkelt skattemessig og ellers å omdanne et ANS/DA til et AS dersom det ønskes.
- ANS/DA-formen innebærer stor avtalefrihet eierne imellom i selskapsavtalen.
- I ansvarlig selskap kreves som hovedregel enighet blant alle deltakere for at det skal fattes viktige beslutninger. Dermed kan enhver deltaker følge med i hva som skjer i selskapet.
- Det er revisorplikt bare for ansvarlige selskaper som har mer enn fem deltakere i hovedstilling (20 timer per uke) eller som har driftsinntekter av den samlede virksomheten som overstiger fem millioner kroner (uten moms).

– Ansvarlig selskap har begrenset regnskapsplikt så sant det har under fem ansatte eller har mindre enn fem millioner kroner i salgsinntekt, eventuelt har maksimalt fem deltakere og ingen av deltakerne er juridisk person med begrenset ansvar.

– Grunnlaget for arveavgift er lavere i et ansvarlig selskap enn i et ENK. I ANS/DA-sammenheng kan avgiftsgrunnlaget reduseres til 30 prosent av den skattemessige formuesverdien av det som arves – hvis arvingen velger det.

Ulemper

– Det er svært stor personlig risiko hvis selskapet må drive med – eller kan opparbeide – gjeld, og det oppstår tap

eller konkurs. Deltakerne må dekke gjeld av sine personlige midler.

– Deltakerne vet ikke hvor store samlede gjeldsforpliktelser de påtar seg, og de kan (i ANS) også måtte dekke andre deltakers gjeldsforpliktelser.

– Det kan være vanskelig å selge egne selskapsandeler pga. det personlige økonomiske ansvaret.

– En deltaker som trer ut, vil fortsatt ha ansvar for selskapets eldre gjeld, unntatt hvis kreditorene godtar at en ev. ny deltaker overtar ansvaret for denne gjelden.

– Det kan bremse effektiviteten i driften av et ansvarlig selskap at det som hovedregel kreves enighet blant alle deltakerne for at det skal fattes viktige beslutninger.

– Overskudd beskattes hos deltakerne sammen med annen inntekt. Det kan bety at inntekten fra selskapet beskattes med opptil 52,2 prosent (55,3 prosent med høyeste toppskattesats) fra første krone hos deltakere med inntekt fra annet hold.

– Deltaker i ansvarlig selskap som reiser mye for selskapet, er næringsdrivende og kan ikke bruke statens satser for diettgodtgjørelse. Diett dekkes bare skattefritt for utgifter som dokumenteres med bilag.